

STUDIJŲ PROGRAMOS PASIRINKIMAS KAIP SĖKMINGOS KARJEROS PRIELAIDA

Liucija Urbonienė

Šiaulių valstybinė kolegija
Lietuva

Anotacija

Straipsnyje analizuojami Šiaulių valstybinės kolegijos Verslo ir technologijų fakulteto iššęstinių studijų pirmo kurso studentų studijų programos pasirinkimo veiksniai. Svarbus mokymosi visą gyvenimą veiksnys yra kiekvieno studento pasirengimas naudotis teikiomomis galimybėmis. Išanalizavus tyrimo duomenis nustatyta, kad fakulteto iššęstinių studijų studentų studijų programos pasirinkimą lėmė noras studijuoti pasirinktą specialybę. Veiksniai, lemiantys sėkmingas studijas, naudingi ir įdomiai dėstomi dalykai, studijų rezultatai ir pasiekimai studijose. Studentai planuoja savo karjerą.

Reikšminiai žodžiai: iššęstinės studijos, studijų programa, karjera, darbo aplinka.

Įvadas

Temos aktualumas. Šiuolaikinė ekonomika ir darbo rinka yra dinamiška, nepastovi, reikalaujanti iš individo įvairių žinių, gebėjimų, aukštos kvalifikacijos bei lankstumo keičiant tiek mokymosi, tiek darbo aplinkas. Tačiau dažnai profesijos pasirinkimas, jau nekalbant apie būsimos karjeros pasirinkimą, yra nepakankamai racionalus, nemotyvuotas ar atsitiktinai priimtas sprendimas. Atrodytų, pasirinkę studijų programą ir pradėję studijuoti, studentai turėtų galutinai įsipareigoti pasirinktai profesijai ir karjerai. Tačiau ne visi studentai yra tikri dėl savo pasirinkimo. Dalis studentų orientuojasi tik į studijas tam tikroje aukštojoje mokykloje, o apie būsimą darbą pagal įgytą profesinę kvalifikaciją dar nemąsto.

Pasak Gordono (2007), studentų mokymosi sėkmei ir pasirengti sėkmingam darbui svarbūs šie konstruktai: akademinis mokymasis ir rezultatai, karjeros raida, kuri pirmiausia susijusi su efektyviu profesijos pasirinkimu. Taigi, kuo anksčiau studentai identifikuos savo karjeros tikslus, tuo veiksmingesnis bus jų perėjimas iš aukštosios mokyklos į darbo aplinką pasirinktoje studijų srityje.

Tyrimo tikslas – įvertinti iššęstinių studijų studentų studijų programos pasirinkimo veiksnius ir studentų ateities karjeros planus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Nustatyti veiksnius, lėmusius iššęstinių studijų pasirinkimą.
2. Išsiaiškinti esminius veiksnius, kurie turėjo įtakos studijų programos pasirinkimui.
3. Įvertinti iššęstinių studijų studentų karjeros planus po studijų baigimo.

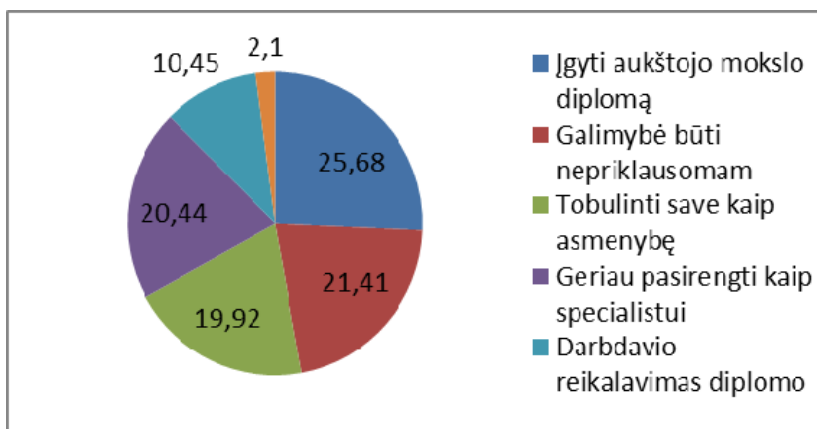
Tyrimo imtis – Šiaulių valstybinės kolegijos Verslo ir technologijų fakulteto pirmo kurso iššęstinių studijų studentai.

Tyrimo objektas – iššęstinių studijų studentų studijų programos pasirinkimo veiksniai.

Tyrimo metodai – teorinės mokslinės literatūros apžvalga, studentų anketinė apklausa, duomenų apdorojimas Excel ir SPSS programomis.

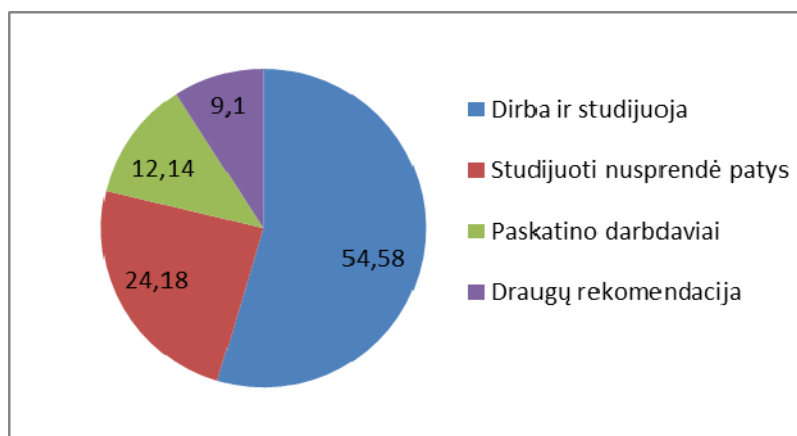
2014 m. spalio mėn. buvo atliktas tyrimas, kurio metu apklausti 126 pirmo kurso iššęstinių studijų studentai, iš jų: 34 socialinių mokslų studentai (*buhalterinės apskaitos ir įmonių ir įstaigų administravimo studijų programų studentai*) ir 92 technologijos mokslų studentai (*elektros energetikos, statybos, automobilių techninio eksploatavimo, informacinių technologijų ir transporto logistikos technologijų studijų programų studentai*). Tyrime dalyvavo 64,2 proc. respondentų, turinčių nuo 18–30 metų, 25,8 proc. – nuo 31–35 metų, 8,7 proc. – nuo 36–39 metų ir 1,3 proc. – virš 40 metų. Didžioji dalis 63,54 proc. studentų buvo vyrai, moterų mažiau – 36,46 proc.

Studentų buvo prašoma nurodyti, kokie veiksniai turėjo įtakos jų studijų programos pasirinkimui (žr. 1 pav.). Tyrimo rezultatai parodė, kad svarbiausi veiksniai, lemiantys pasirinkimą, yra „įgyti aukštojo mokslo diplomą“ – 26,68 proc., „galimybė būti nepriklausomam“ – 21,41 proc., „tobulinti save kaip asmenybę“ – 19,92 proc., „geriau pasirengti kaip specialistui“ – 20,44 proc. Mažiausiai svarbūs veiksniai: „darbdavio reikalavimas diplomu“ – 10,45 proc. ir „atsitiktinės aplinkybės“ – 2,1 proc. Vadinas, apsisprendimą studijuoti lemia pačių respondentų poreikis gauti naujų žinių, tobulinti save.

1 pav. Veiksniai, lemiantys studijų programos pasirinkimą (proc.)

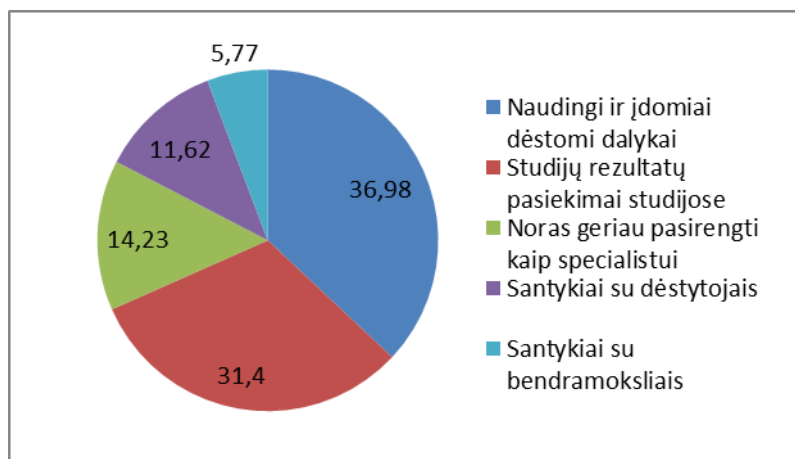
Tyrimo metu nustatyta, kad 54,58 proc. ištęstinių studijų studentų yra dirbantys ir studijuojantys (žr. 2 pav.). Vadinasi, daugiau nei pusė studentų aukštojo mokslo siekia stengdamiesi suderinti studijas ir darbą. 24,18 proc. studentų studijuoti nusprendė patys, 12,14 proc. – paskatino darbdaviai, 9,1 proc. – draugų rekomendacija. Daugiausia respondentų ir dirbantys, ir studijuojantys, todėl būtina sudaryti lankstesnes mokymosi sąlygas.

2 pav. Veiksniai, lemiantys ištęstinių studijų pasirinkimą (proc.)

Į klausimą „Studijuojant Jums svarbiausia?“ 68,68 proc. respondentų atsakė, kad daugiau įgyti žinių, 25,68 proc. – gauti aukštojo mokslo diplomą, 5,64 proc. siekė geresnio įvertinimo.

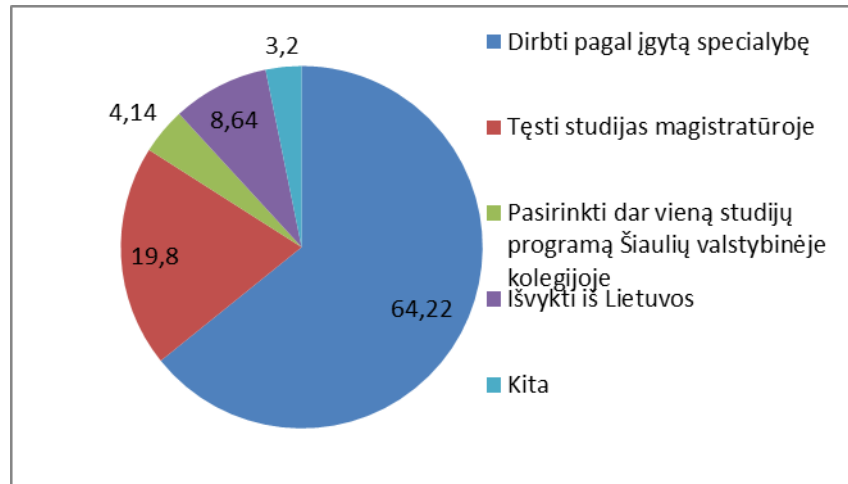
Taip pat tyrimu norėta išsiaiškinti, kokie veiksniai lemia sėkmingas studijas. Didžioji dalis respondentų 36,98 proc. teigė, kad naudingi ir įdomiai dėstomi dalykai, 31,4 proc. – studijų rezultatų pasiekimai studijose, 14,23 proc. – noras geriau pasirengti kaip specialistui, 11,62 proc. – santykiai su dėstytojais, 5,77 proc. – santykiai su bendramoksliais.

3 pav. Veiksniai, lemiantys sėkmingas studijas (proc.)

Įdomu buvo sužinoti, kokį darbą labiausiai norėtų dirbti respondentai. Iš tyrimo rezultatų matyti, kad 31,46 proc. pageidauja dirbti patinkantį darbą, kuriame galėtų save realizuoti, 22,14 proc. norėtų dirbti tokį darbą, kuriame būtų įvertinti ir galėtų daryti karjerą, 20,41 proc. nori dirbti gerai apmokamą darbą, 19,88 proc. planuoja dirbti darbą, atitinkantį pasirinktą studijų programą, 6,11 proc. nurodė „kita“.

Tyrimo respondentams buvo užduotas klausimas, kokie Jūsų karjeros planai po studijų baigimo. Iš 4 pav. matyti, kad didžioji dalis 64,22 proc. studentų norėtų dirbti pagal įgytą specialybę, 19,8 proc. – tęsti studijas magistratūroje, 8,64 proc. planuoja išvykti iš Lietuvos 4,14 proc. – pasirinkti dar vieną studijų programą Šiaulių valstybinėje kolegijoje, 3,2 proc. – kita.

4 pav. Karjeros planai po studijų baigimo (proc.)

Tyrimo rezultatai parodė, kad apklausoje dalyvavo 91,27 proc. respondentų, gyvenančių Lietuvoje, 11 studentų arba 8,73 proc. gyvena ir dirba užsienyje, 57,49 proc. nurodė, kad dirba ne pagal pasirinktą studijų programą, 26,64 proc. – dirba pagal pasirinktą studijų programą. Iš 68,44 proc. respondentų, dirbančių ne pagal studijų programą, 40,54 proc. teigė, kad baigę studijas dirbs pagal pasirinktą specialybę. 4 studentai (3,17 proc.) užsiregistravę darbo biržoje, 15,87 proc. atsakė, kad tik studijuoja ir nedirba.

Išvados

1. Svarbiausios sąlygos, nulėmusios išėstinių studijų pasirinkimą studijuoti, yra noras įgyti aukštojo mokslo diplomą, galimybė būti nepriklausomam, geriau pasirengti kaip specialistui.
2. Veiksniai, lemiantys sėkmingas studijas, naudingi ir įdomiai dėstomi dalykai, studijų rezultatai, pasiekimai studijose.
3. Išėstinių studijų studentai planuoja savo karjerą, tai ir studijos magistrantūroje, darbas pagal studijuotą studijų programą ir įgytą kvalifikaciją. 4,14 proc. respondentų planuoja studijuoti dar vieną studijų programą Šiaulių valstybinėje kolegijoje.

THE CHOICE OF THE STUDY PROGRAMME AS A PRECONDITION FOR A SUCCESSFUL CAREER

The article analyses the factors of the choice of the study programme by the first year students of part-time studies of the Faculty of Business and Technologies of Šiauliai State College. An important factor of lifelong learning is the readiness of every student to use the provided opportunities. The analysis of the research data found that the choice of the study programme by the first year students of part-time studies of the faculty was determined by the willingness to study the chosen speciality. The factors determining successful studies are: useful and interesting subjects, learning outcomes and achievements in the studies. Students plan their careers.

Key words: part-time studies, study programme, career, work environment.

Literatūra

1. Gordon V. H. (2007). *The Undecided College Student: an Academic and Career Advising Challenge*. Charles C. Thomas Publisher, LTD (Illinois).
2. Laužackas R. (1997). *Profesinis rengimas ir jo valdymo dimensijos Lietuvoje*. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, Nr. 2. Kaunas.
3. Linkaitytė G. M., Žilinskaitė L. (2008). *Suaugusiųjų švietimo vystymosi vadybos prielaidos ir perspektyvos Lietuvoje*. Acta Paedagogica Vilnensia, 21, 138–148.

4. Pukelis K. (2004). *Karjeros projektavimo gebėjimai žinių visuomenėje: nauji iššūkiai profesiniam ir karjeros planavimui*. Profesinis rengimas: tyrimai ir aktualijos, 6, 66–75.
5. Šedžiuvienė N. (2007). *Karjeros valdymas*. Šiauliai: Šiaulių kolegijos leidybos centras.
6. *Šiaulių valstybinės kolegijos Verslo ir technologijos fakulteto 2014 metų veiklos ataskaita* (2014).
7. Urbanavičiūtė I. (2009). *Profesinio kelio rinkimosi vidiniai ir išoriniai veiksniai* (Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas).

Įteikta: 2015 m. vasario 19 d.

Priimta publikuoti: 2015 m. gegužės 25 d.